

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Capitularia Regvm Francorum

Additae sunt Marculfi monachi & aliorum formulae veteres, & Notae
doctissimorum virorum

Baluze, Etienne

Parisiis, 1677

Clarissimi Viri Petri Pithoei praefatio ad libros capitularium, quam
praecedat epistola dedicatoria ad Henricum III. Francorum Regem
Christianissimum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-19366

CLARISSIMI VIRI PETRI PITHOEI
præfatio ad libros capitularium, quam præcedit epistola
dedicatoria ad Henricum III. Francorum Regem Christia-
nissimum.

HENRICO III. REGI CHRISTIANISSIMO P. P.

MAIORVM tuorum Christianissimorum Principum leges non pu-
tavi alius quàm nominis tui, REX, auspiciis in publicum exire de-
bere. Nam præter sanguinis jura, quæ nulla civili ratione corrumpi aut dirimi
possunt, sanè quæ Regum nomen præferrent, & verò magna parte regia es-
sent, ad Regem etiam referri par fuit, cujus sacrosanctam majestatem qui
vel tantulum imminuit, Dei ipsius summi omnium Regis atque Imperatoris
imaginem violasse non immeritò videatur. Accessit & illud, quod licet istis, ut
ipsi tum appellabant, capitulis externa nonnulla & exotica pro collectorum in-
geniis admixta sint, tamen inter hujusmodi rudera, juris Francici fontes aut po-
tius fundamenta recognoscere nobis quidem facile est, quæ posteri hac parte ali-
quanto feliciores in melius sic produxistis, ut quemadmodum nullum jam Fran-
corum regno antiquius aut nobilior orbis habet, ita vix ulla serè gens reliqua
sit quæ non ab hoc jura acceperit, nulla quæ legibus & institutis, sive copiam
sive æquitatem & providentiam spectemus, cum eo comparari queat. Sed da-
bit veniam majestas tua si illud paulò fortasse liberius adjecisse videbor, leges
ipsas rem per se mutam ac mortuam esse nisi vitam & ut nostrorum verbis
dicam, effectum rei à magistratu accipiant, quem ob id prisca sapientes *ἡμετέρας*
non frustra nuncuparunt. Quæ etiam in re securitati principum facile
à numine provisum est, ut in paucorum fide, omnium benevolentia conquiscescere
possint, dum virtuti potiùs quàm ambitioni locum dent. Verùm hæc quan-
do tu, REX, summis rebus gerendis penè à puero admotus, experimentis ipsis
melius scire potes, finem faciam, si priùs illud Deum opt. max. ex animo ro-
gavero, ut qui tibi omnium antiquissimum ac nobilissimum gloriosissimùmque
imperium hereditario jure tenendum administrandùmque commisit, idem te re-
gio illo suo & principali spiritu regere ac confirmare dignetur.

LECTORI.

HÆC ipsa quæ nunc tandem publico damus, capitula, ante annos
quadraginta magna parte edere instituerat Ioannes Tilius, vir magno
iudicio præditus, ac rerum nostrarum scientissimus; sed aut ejus morte cujus
præcipuè opera in eam rem utebatur, aut exemplaris defectu, aut operis ipsius
non adeo grati & laboriosioris tedio, seu quo alio impedimento, à capto ita
destitit ut demum post ejus obitum folia aliquot in aliorum manus devenerint,
quibus etiam prudentissimos & diligentissimos viros qui Romæ Gratiani col-
lectioni recognoscende recensendaque præfuerunt lubenter usos video, simul &
Bellovacensis Ecclesiæ exemplaris reliquiis, quæ tum illi quidem doctissimi
Episcopi beneficio, indicio verò nostro nacti sunt. Nos jam ex pluribus nostris
alienisque codicibus plura & integriora edi curavimus, bona saltem fide, Tiliij

exemplum iudiciumque sequuti, qui non ex Benedicti modo, sed & ex Ansegisi ipsius collectione eadem non semel posita sustulerat, similibus tantum quibusdam relictis, numeris etiam capitulorum consequenter mutatis. Quod eo monere visum est, ne quis eadem posthac ex iisdem aut aliis etiam exemplaribus augere aut supplere conetur, frustra. Nam emendare quidem omnibus per nos licet, praesertim in tanta operarum, cujus relegentes puduit, negligentia sordidaque. Illud etiam verendum est, ne nos quoque in hac rutuba non pauca fefellerint. quamquam nec fortassis fuerint illa tanti, praesertim quae post Ansegisum pro cuiusque collectoris ingenio & proposito, confuse nulloque ordine aut delectu, non certa etiam plerumque auctoritate & fide, ex Gallicanis canonibus ac penitentialibus libellis, sanctorum quoque patrum sententiis, quaedam etiam ex Iuliani antecessoris CP. Novellis, & Alarici breviario Anianique ad illud interpretationibus, quin & ex Visigothorum Langobardorumque legibus nonnulla addita facile recognoscent quibus haec curae erunt: quae nec ipsa tamen omissa volumus, ne quis desideraret ac requireret. Titulum etiam quem Tilius idem ex non adeo vetusto codice editioni suae praefixerat, quamvis in antiquioribus nullus sit, haud invito reliquimus. Sanè quòd in Ansegisi praefationibus Lotharii nomen adjectum est, datum id scias exemplarium quorundam antiquitati, quae sub eius ditione, ut verisimile est, primum descripta, non hoc solum ipsius honoritribuerant, sed & ex versibus qui Benedicti collectionem praecedunt, in Lotharii sui gratiam illos de Ludovici filiis ita permutatos habuerunt: Ex quo prosequitur soboles veneranda per orbem

Ipfus insigni nomine digna patris.

Lotharius primum regnum fortitus avitum

Arduennae nemoris incolae factus ovat.

Hinc Hludovicus heros Rheni cis littora genti

Imperat, & populis effera colla terit.

Tum Karolus, cari species genitoris amata,

Gallorum cœtus ordinat atque domat.

Illis nos qui fata tenent loca partibus æquis

Hæc ferimus.

Et tamen Lotharii eius inter hæc nihil proprium esse putamus, cuius tantum nomine extant quedam ex his ipsis decerpta capitula ad Italiae regnum, quae jam olim Langobardicarum legum libris inserta & Karoli cuiusdam Corti Siculi, sive is Toccus fuit, commentario ante annos CCCLXXX. exposita leguntur. Sed neque Karoli fratris (quem nostrum, id est, Francorum Gallorumve Regem verè proprièque dixeris) quicquam hic adjectum reperias, præter ea capitula quae circa initia regni sui in Sparnaco probaverat observarique præceperat. Reliqua utriusque omnia, simul & synodos ipsas Conciliaque, ex quibus & hæc magna ex parte decerpta sunt, quorum non pauca nos à Pipini ad Hugonis aetatem, præter jam edita, Domino faciente, repræstare potuimus, sed & rerum iisdem seculis gestarum coevos scriptores plures tum à nobis, Lector, accipies cum idem ille volet qui solus, Et vastas aperit Syrtes, & temperat æquor, Ac mulcere potest fluctus, aut tollere vento.